

Samverkande föräldrastöd – nätverk för forskning och utveckling

Bengt Sandin och Disa Bergnéhr

Tema Barn

Samverkande föräldrastöd
– nätverk för forskning
och utveckling

Bengt Sandin och
Disa Bergnéhr

Tema Barn
Forskningsrapport 2013:2
Linköping 2013

© Tema Barn, Tema, Linköpings universitet 2013
Grafisk form: Tomas Hägg, LiU-Tryck
Tryck: LiU-Tryck
Distribution: Tema Barn, Tema, Linköpings universitet

Tema Barn bedriver tvärvetenskaplig tematisk forskning om barn, barndom och familj, historiskt och i samtiden. Barns aktörskap och barnperspektiv är av centralt intresse, liksom barndomens förändrade innebörder över tid och rum.

Denna rapportserie startades 2012 och presenterar forskning från tema Barn.

Rapporten och dess bilagor finns tillgänglig på
<http://www.tema.liu.se/tema-b/publikationer?l=sv>

Adress:
Tema Barn
Linköpings universitet
581 83 LINKÖPING
www.tema.liu.se/tema-b

Innehåll

Bakgrund	11
Forskargruppen och samverkan	13
Forskning och utvärdering.....	14
Projektets forskningsstudier - sammanfattningar	15
Lärande Samspel – Ett manualbaserat skolprogram med barn- och relationsperspektiv och lokal anpassning i fokus	15
Disa Bergnéhr och Karin Osvaldsson.....	15
'Våga vara' – ett generellt föräldrastödsprogram till en riktad grupp.....	17
Lina Larsson.....	17
Tänk om man tycker det är gott då? Elevers perspektiv på alkohol-prevention.....	19
Kjerstin Andersson.....	19
Vad tycker föräldrar om föräldrastöd? Enkät i Valdemarsviks kommun.....	20
Anna Möllerstrand, Marie Gustavsson, Karin Osvaldsson	20
Familjecentral – en plats för möten.....	22
Marie Gustavsson	22
Stödjande sociala nätverk och livet som ny förälder.....	23
Tobias Samuelsson.....	23
Avslutning och slutsatser	25
Referenser.....	31
Summary	33
Cooperative parental support – network for research and develop- ment	33

Bakgrund

I denna rapport sammanfattas arbetet som bedrivits av forskarna vid tema Barn, Linköpings universitet, inom ramen för projektet Samverkande föräldrastöd: nätverk för forskning och utveckling. Projektet har pågått under 2010 och 2011, och är ett samarbete mellan Linköpings kommun, omgivande kommuner i Östergötland, landstinget i Östergötland, idéburna organisationer, Centrum för kommunstrategiska studier, och Linköpings universitet. Projektet är finansierat av Folkhälsoinstitutet, och ingår i en större satsning initierad av Socialdepartementet, som tilldelat medel till kommuner och lärosäten för att utveckla metoder för förebyggande arbete kring föräldrastöd och barns psykiska hälsa.

I slutet av 2008 publicerades den statliga utredningen om föräldrastöd, Föräldrastöd – en vinst för alla: Nationell strategi för samhällets stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap (SOU 2008:131), där kommuner, landsting och ideella organisationer uppmuntras utveckla och samordna föräldrastöd i olika former. Den nationella strategin betonar generella insatser, det vill säga insatser som är riktade till alla föräldrar med barn mellan 0-18 år. Generella insatser syftar huvudsakligen till att förebygga viss problematik (prevention) och främja hälsa (promotion). Föräldrastöd definieras som "ett brett utbud av insatser som föräldrar erbjuds ta del av och som syftar till att främja barns hälsa och psykosociala utveckling" (SOU 2008:131, s. 45). Sommaren 2009 utlyste Folkhälsoinstitutet medel som kommuner i samverkan med ett lärosäte kunde söka för att utveckla det generella förebyggande föräldrastödet. I Linköpings kommun gav ansvariga politiker tjänstemän i uppdrag att söka samarbetspartners vid universitetet och sammanställa en ansökan. Tema Barn, Institutionen för Tema, Linköpings universitet, kontaktades och en gemensam ansökan för projektmedel skrevs fram, efter en inventering av föräldrastödande insatser i länets kommuner och utvecklingsbehov. I slutet av 2009 beviljade FHI medel till projektet 'Samverkande föräldrastöd – nätverk för forskning och utveckling', med Linköpings kommun och tema Barn som huvudsökande.

Forskargruppen och samverkan

Sju disputerade forskare har aktivt arbetat med forskning, utvärdering och utveckling inom projektet: forskningsledare professor Bengt Sandin, fil dr Kjerstin Andersson, fil dr Disa Bergnehr, fil dr Marie Gustavsson, fil dr Lina Larsson, fil dr Karin Osvaldsson, och fil dr Tobias Samuelsson. En större grupp forskare inom Linköpings universitet och Centrum för kommunstrategiska studier har varit knutna till projektet. Dessa forskare har bland annat bidraget till projektet och tagit del av projektresultat genom seminarieserien 'Familj och föräldraskap' som startades med anledning av projektet och drivs av tema Barn.

Projektet *Samverkande föräldrastöd – nätverk för forskning och utveckling*, har styrts av en styrgrupp sammansatt av representanter från olika kommuner, landstinget i Östergötland, Centrum för kommunstrategiska studier, forskare från tema Barn, samt projektledaren för projektet. Styrgruppen har, bland annat, tagit beslut om inriktning och utformning av forskningsstudierna som pågått inom projektet.

Inom forskargruppen har en forskargruppskoordinator arbetat särskilt aktivt med samverkan med Linköpings kommun och det större nätverket (fil dr Karin Osvaldsson, januari – augusti 2010, fil dr Disa Bergnehr, september 2010 – december 2011). Forskarkoordinatorns uppgift har bestått i att tillsammans med Linköpings kommuns projektledare organisera nätverksträffar, att delta på styrgruppsmöten och agera kunskaps- och processtöd vid behov. Nätverksträffarna har riktat sig mot olika professionella grupper i Östergötlands län vilka i sitt dagliga arbete möter barn och föräldrar. Nätverket har haft som syfte att skapa en mötesplats där kunskaper och erfarenheter mellan dessa grupper och mellan praktiker och forskare kan spridas. Sju nätverksträffar har organiserats under projektetiden, med mellan 25-40 deltagare. Forskarna har deltagit vid samtliga nätverksträffar, till exempel genom att hålla föredrag, anordna workshops och presenterat resultat från forskningsstudierna. Forskarna har också arbetat aktivt med att sprida forskning och projektets forskningsresultat till politiker, tjänstemän och praktiker som ej ingått i nätverket, genom föredrag på olika platser och för olika grupper i landet. Resultaten av arbetet inom forskargruppen har också spridits till studenter, genom forskarnas undervisningsuppdrag på till exempel psykolog-, socio- och lärarprogrammen.

Samverkan mellan kommuner, andra aktörer och forskargruppen har bestått i ett gemensamt givande och tagande. Forskargruppen har fått stort stöd i samarbetet med kommunrepresentanter och praktiker i utformandet av forskningsstudier och med att få tillgång till forskningsdata, förutom det stora kunskapsutbyte som samarbetet generellt genererat.

Forskning och utvärdering

Sex forskningsstudier har genomförts i projektet:

- Lärande Samspel – Ett manualbaserat skolprogram med barn- och relationsperspektiv och lokal anpassning i fokus
- Våga vara – ett generellt föräldrastödsprogram till en riktad grupp
- ”Tänk om man tycker det är gott då?” Elevers perspektiv på alkoholprevention
- Vad tycker föräldrar om föräldrastöd – enkät i Valdemarsviks kommun
- Familjecentral – en plats för möten
- Stödjande sociala nätverk och livet som ny förälder

Material har samlats in från sju kommuner i Östergötland; Boxholm, Linköping, Mjölby, Motala, Norrköping, Söderköping och Valdemarsvik. I studierna granskas manualbaserade skolprogram och föräldragrupper, föräldrars önskemål om stöd, föräldrar och professionellas syn på familjecentraler, och ungdomars syn på alkoholpreventiva utbildningsprogram riktade till föräldrar. Sammanfattningarna av studierna återges nedan. Det finns således en både geografisk, institutionell och problembaserad bredd i rapporterna. Rapporter utgår från en aktörs och underifrånperspektiv. Forskningsansatsen hålls samman av en ambition att granska insatserna ur ett barn och barnperspektiv. Detta innebär att vi intresserat oss för både barns egna uppfattningar och erfarenheter men också erfarenheter som görs av föräldrar och professionella i samband med föräldrastödjande insatser. Med ett barnperspektiv är det viktigt att studera hur vuxna beskriver och förstår barns livsvärldar. Studierna tillför forskningen delvis nya perspektiv och kunskap genom att bygga på kvalitativa forskningstraditioner.

Projektets forskningsstudier - sammanfattningar

Lärande Samspel – Ett manualbaserat skolprogram med barn- och relationsperspektiv och lokal anpassning i fokus

Disa Bergnéhr och Karin Osvaldsson

I denna studie granskar vi implementering och tillämpbarhet av Lärande samspel, ett lokalt utvecklat utbildningsprogram riktat till pedagoger inom grundskolan. Lärande samspel är ett manualbaserat program vars grundläggande mål är att förbättra förutsättningarna för goda relationer och lärande i skolan. Utbildningen består av 8 träffar under en läsårstermin, vanligtvis i en grupp om 5-7 pedagoger. Träffarna organiseras utifrån en manual med åtta avsnitt där teoretiska kunskaper varvas med förslag på praktiska övningar. Träffarna leds av en till två handledare. Programmet är uppbyggt kring etablerade forskningsgrundade teorier om samspel, lärande och beteende.

Resultaten som redovisas bygger på material som samlats in från augusti 2010 till december 2011. Materialet består av kursmanualen, deltagande observation med anteckningar från ett stort antal kursträffar, anteckningar från möten med kursutvecklarna samt intervjuer med pedagoger som deltagit.

Lärande samspel förmedlar relationernas betydelse för barns utveckling och lärande i skolan. Även relationer inom barngrupper behandlas men kursens huvudsakliga fokus är förhållandet mellan barn och pedagog. Kursen innehåller både grundläggande förhållningssätt och strategier att tillämpa praktiskt. De praktiska momenten genomsyras av att pedagogen *samarbetar* med barnen – det vill säga att förändrat beteende åstadkoms *tillsammans* människor emellan. Kursen uppmuntrar till kontinuerlig kommunikation mellan pedagog och barn, där barngruppen eller barnet t ex, tillfrågas om vad de anser vara problemskapande beteenden, vad de önskar ska förändras och vad de önskar få för belöning vid uppnådd förändring. Det framhålls att barnet alltid har samma rätt som pedagogen att definiera och tolka en situation och ett beteende, och att bli lyssnad på. Programmet uppmuntrar också till diskussioner och reflektioner kring hur skolans organisation och skolpersonalens bemötande av barnen kan orsaka vissa icke önskvärda beteenden. Detta, menar vi, visar att det finns ett tydligt barnperspektiv i Lärande samspel.

När vi granskar implementering och tillämpbarhet av ett skolprogram som Lärande samspel blir det viktigt att fråga hur detta program och metod kan upplevas och tas emot av barnen. Genom att följa

diskussioner mellan handledare och kursdeltagare kan vi dra slutsatsen att programmets förhållningssätt överlag fungerar väl och tas emot positivt av barnen. Programmet föreskriver att barn och föräldrar alltid ska tillfrågas om de vill medverka i övningarna. Det finns barn och föräldrar som avböjer deltagande. Det finns även barn och situationer där de praktiska momenten inte, enligt pedagogens erfarenhet, leder till någon förändring. I några enstaka fall har pedagoger menat att vissa av de insatser som föreslås i programmet inte är lämpliga att använda sig av i relationen till ett visst barn. Vi vill betona vikten av att pedagogernas kunskaper om individuella barn och lokala förhållanden alltid måste beaktas och betonar att ett flexibelt förhållningssätt till manualens innehåll med all sannolikhet gynnar barn, föräldrar och pedagoger.

I Lärande samspel ingår reflektionsmoment kring organisationens och gruppens betydelse för individens (barnets och pedagogens) handlande och beteende. Med detta minskar risken att enskilda individer (barn eller pedagoger) beskrivs som problematiska och skuldbeläggs. I stället förmedlas synen på individen som en del i ett relationellt system, ett system som kan behöva förändras för att åstadkomma förändring. Detta ser vi på som positivt både för pedagogerna som deltar i kursen; de barn och föräldrar som berörs samt för skolutveckling generellt.

Analysen visar att det finns ett stort behov hos pedagoger att träffas, diskutera sitt arbete och förhållningssätt gentemot barnen och att lära sig olika strategier i bemötandet av barn och föräldrar. Detta behov tillgodoser Lärande samspel. Det tycks dock råda brist på sådana tillfällen i det ordinarie arbetet, särskilt för elevassistenter och fritidspedagoger som ofta arbetar som resurser i en klass eller gentemot ett särskilt barn. Under kurstillfällena har pedagogerna uttryckt ett behov av att mer kontinuerligt, i ordinarie arbete, få mötas för att diskutera allmänna frågor kring barn, barns utveckling och situation och det pedagogiska uppdraget.

Sammanfattningsvis:

- Lärande samspel bygger på vetenskaplig grund med teoretiska moment och praktiska övningar, där samarbetet med barn och föräldrar står i fokus.
- Utbildningen ger pedagoger ökade hjälpmedel och förutsättningar för att förbättra relationer och lärande i skolan.

- Det är positivt att det finns utrymme att anpassa kursmaterial och handledning till lokala och individuella förutsättningar
- Lärande samspel tillgodoser ett stort behov hos pedagogerna att kontinuerligt få möjligheten att träffas för handledning och att utbyta erfarenheter, med betoning på relationella aspekter av lärandet och förebyggande insatser. Det är viktigt att påpeka att sådana reflektionstillfällen är absolut basala för en långsiktig kvalitet i det pedagogiska arbetet.

'Våga vara' – ett generellt föräldrastödsprogram till en riktad grupp

Lina Larsson

I Söderköping har kommunen utvecklat ett generellt föräldrastödsprogram "Våga vara" med hjälp av Jana Söderberg. Materialet ska stärka självkänslan hos barn och föräldrar och är uppbyggt kring nio träffar. Träffarna innebär förberedelsearbete, en text och några frågor eller praktiska övningar att göra i hemmet med de egna barnen och därefter diskussioner under mötet. Detta program har under våren 2011 använts i en existerande stödgrupp för mammor vars barn uppvisat någon form av problem. Mammorna träffades varannan vecka och hade då två timmars träff, inklusive tid för fika. Syftet med studien är att undersöka "Våga vara"-materialet som föräldrastöd i en existerande kommunal verksamhet, en stödgrupp för mammor till barn med problem. Studien baserar sig på analys av utbildningsmaterialet, och föräldrastödet så som det gestaltats vid närvaro och bandinspelning av fyra träffar, gruppintervju med fem av tolv mammor och parintervju med gruppledarna.

Deltagarna menar att mammagruppen är något som positivt bidrar till deras föräldraroll genom att de blir gladare och genom att de inte känner sig så ensamma i sitt föräldraskap och sina problem. Både mammor och ledare berättar att barnen uppskattar mammagruppen. Mammagruppen innebär två sorters stöd, dels en möjlighet att tala om sin situation och dels en möjlighet att knyta kontakter med andra mammor och därmed vidga sitt kontaktnät.

Våga vara materialet är en utbildning i en så kallad metodik. Den skolar deltagarna i ett sätt att reflektera över sig själv och kommunicera med sitt barn. Ledare och kursdeltagare anser att "Våga vara" är ett bra material. Mammorna lyfter fram att övningarna strukturerar tanken och att det är positivt därför att det kan ge nya sätt att resonera i förhållande till barnen. Ledarna lyfter fram att det är positivt att

materialet inte är lika strukturerat som t ex KOMET och FosterPRIDE, utan att det finns mer utrymme att möta deltagarna i deras aktuella känslor och livssituation.

Kursdeltagarna menar att innehållskraven vid de enskilda träffarna ger färre möjligheter att tala om aktuella händelser. Ibland kan de ha ett behov av att tala om gränssättning när kursens ämne är istället är relationer. En annan nackdel de lyfte fram var att träffarnas struktur medförde att det blev mindre tid för s.k. rundor. Det innebar att mammorna visste mindre om varandras situation än de gjort tidigare, innan träffarna strukturerats av "Våga vara"-materialet. Det bidrog i sin tur till att relationerna blev mer beroende av informella kontakter, och att möjligheten att visa omtanke om alla gruppmedlemmar blir beskuren av strukturen. Som en följd av den begränsningen blev möjligheten att etablera nya vänskapsrelationer mindre.

Mammagruppen är en kvinnlig gemenskap, gruppens enkönade struktur lyfts fram som något positivt av mammorna. Flera av dem säger att de inte skulle vara intresserad om gruppen var en föräldragrupp, med både mammor och pappor, istället för en mamma-grupp. Även detta är intressant att lyfta som en möjlig lärdom. Eftersom dessa mammor är exempel på mammor som man vill nå kan det vara meningsfullt att organisera föräldrastödsverksamhet i mamma- och såväl som särskilda pappagrupper.

Sammanfattningsvis:

- Erbjud föräldrar möjlighet att tala med andra med liknande problem för att minska skammen över att barnet mår dåligt minskar och göra föräldern mer handlingsbenägen och mindre depressiv
- Beakta att även relativt fria manualer kan upplevas som för styrda av föräldrar vars barn har problem
- Det är viktigt att erbjuda möjlighet till mammagrupper, eftersom den enkönade gruppen innebär en trygghet för mammor med problematiska relationer till barnets pappa och andra män.
- Det finns fördelar med en bred definition av föräldrastöd, eftersom möjligheten till möten ofta värderas högre än utbildningsmaterial.

Tänk om man tycker det är gott då? Elevers perspektiv på alkoholprevention

Kjerstin Andersson

Detta är en studie av högstadieelevers perspektiv på ungdomsdrickande och alkoholprevention. Studien utgör en del av en större undersökning av föräldrastödsprogram som erbjuds föräldrar i Östergötlands kommuner. Örebro Preventions Program (ÖPP) är det alkoholpreventiva program som de undersökta skolorna erbjuder alla föräldrar till eleverna i skolan. ÖPP riktar sig specifikt till föräldrar och syftar till att de ska vidmakthålla en restriktiv inställning till ungdomsdrickande med målsättningen att skjuta upp ungdomars alkoholdebut och minska deras alkoholkonsumtion.

Sammanlagt har 93 elever i år 7-9 i tre högstadieskolor i tre kommuner i Östergötland intervjuats i fokusgrupper. Elevernas svar har kategoriserats som att de antingen har en restriktiv eller tillåtande inställning till ungdomsdrickande. En restriktiv inställning definieras som att de anser att det inte är okej att dricka alkohol före 17 års ålder och att det inte är okej att föräldrar förser sina barn med alkohol före 18 års ålder. En tillåtande inställning däremot definieras som att ungdomarna anser att det är okej för ungdomar att dricka före 17 års ålder och att det är okej för föräldrar att förse sina barn med alkohol före 18 års ålder.

I intervjuerna framkommer att det finns lokala variationer i ungdomarnas attityd till ungdomsdrickande mellan skolorna i respektive kommun, där ungdomarna i den större staden har en mer restriktiv hållning (67%), medan ungdomarna i den mindre kommunen har en mer tillåtande inställning (80%). Fler elever i år 7 har en restriktiv inställning till ungdomsdrickande, 52%, mot 17% i år 9. Eleverna med en restriktiv hållning till ungdomsdrickande har det även till alkoholkonsumtion i stort. De ser inte någon mening i att dricka alkohol. Tre teman på ungdomsdrickande har också identifierats i intervjuerna: drickande som risk; drickande som kultur; och drickande som vuxenblivande. Genomgående lyfter de allra flesta ungdomarna grupptricket betydelse för att ungdomar dricker alkohol före 18 års ålder.

Tidigare forskning av såväl ÖPP som andra alkoholpreventionsprogram har visat på vikten av att inte bara inrikta insatserna på föräldrarna utan att en föräldrintervention bör kombineras med en elevintervention. Föreliggande studie visar på att elever gärna anser att föräldrar ska ha en restriktiv inställning till ungdomsdrickande

vilken indikerar att det finns möjlighet att vidareutveckla denna restriktiva hållning. Många elever har också själva en restriktiv hållning till ungdomsdrickande, dock finns här lokala skillnader. Den absoluta majoriteten menar dock att avgörande för om en ungdom börjar och kontinuerlig dricker alkohol i tonåren är grupptricket, vilket kan förstås som att ungdomsdrickande fyller en social funktion hos ungdomarna. Dessa punkter bör utgöra grunden för en elevinriktad alkoholpreventiv intervention i kombination med existerande ÖPP.

Sammanfattningsvis:

ÖPP bör kombineras med en elevintervention. Interventionen bör ta hänsyn till och utgå ifrån följande punkter:

- Utgå ifrån och uppmärksamma alkoholens funktion i ungdomars sociala liv för att kunna ersätta denna funktion.
- Utgå ifrån och arbeta med att förstärka ungdomarnas restriktiva inställning till alkohol
- Utgå ifrån och använd ungdomars sociala nätverk och grupptrickets påverkan.
- Ta hänsyn till och arbeta med lokala skillnader och lokala förutsättningar. Ungdomarnas inställning till alkohol är en annan i den större staden än på den mindre orten. Detta innebär att samma budskap tas emot olika beroende på vilket perspektiv mottagaren har.

Vad tycker föräldrar om föräldrastöd? Enkät i Valdemarsviks kommun

Anna Möllerstrand, Marie Gustavsson, Karin Osvaldsson

När projektet Samverkande föräldrastöd startade i Östergötland kom frågan från Valdemarsviks kommun om det inom ramen för projektet kunde genomföras en enkätstudie i kommunen. Valdemarsvik är en liten kommun med knappt 8000 invånare. Då tidigare studier (redovisade i bl.a. SOU 2008:131) kring föräldrars syn på föräldrastöd inte särskilt berört behoven i en mindre kommun valde vi att genomföra studien. Under våren 2010 designades en enkät som sedan sändes ut till samtliga barns vårdnadshavare (barn i åldern 0 – 18 år) i Valdemarsviks kommun. För ökade möjligheter till jämförelser har vi ställt liknade frågor som i tidigare liknande undersökningar.

Studiens specifika frågeställningar: Vad upplever föräldrar fungerar som stöd i deras föräldraskap? Vem vänder de sig till för stöd? Vilket ytterligare stöd önskar de? Hur samvarierar dessa frågor med bakgrundsvariabler som, arbete, ålder, ålder på barn, kön, utbildningsnivå?

Sammanlagt 791 enkäter sändes ut med en svarsfrekvens på drygt 50 %. Majoriteten som besvarat enkäten är kvinnor, nio av tio är gifta/sambo och de har i genomsnitt två barn. Huvuddelen av de svarande är 30 år och äldre. Mer än hälften har någon form av eftergymnasial utbildning och cirka hälften arbetar heltid. Tio procent av de svarande är föräldralediga.

Resultaten av enkäten visar att det stora flertalet inte har saknat något stöd i sitt föräldraskap. Den viktigaste kontakten och den man i högst utsträckning vänder sig till vid svårigheter är den andre föräldern och det egna informella nätverket. Ensamstående har dock i högre utsträckning saknat eller behövt mer stöd från kompisar jämfört med gifta eller samboende. Den form av stöd som högst andel är intresserade av (nära 60 %) utgörs av *en hemsida på Internet*. Drygt 40 % av föräldrarna är intresserade av *föräldrautbildning* och lika stor andel av en *träfflokal*. Något större andel är intresserade av *individuell rådgivning*. *Webbaserad kurs* är den form av stöd som har lägst andel intresserade. Om kommunen skulle erbjuda föreläsningar eller liknande önskar en klar majoritet av föräldrarna att detta sker kvällstid. Cirka en fjärdedel önskar möjlighet till barnpassning. I svaren på de öppna frågorna framkom att många är nöjda med det föräldrastöd som finns i Valdemarsvik. Här lyfts vikten av bra basverksamheter. Utveckling önskas kring kontakten mellan hem och skola, samt mer information om vad som finns att tillgå i kommunen. Flera ger uttryck för att det är viktigt att satsa på barn och unga och efterlyser ett politiskt engagemang kring barn, unga och familj.

Sammanfattningsvis:

- Föräldrar i Valdemarsvik är framförallt måna om stöd i form av bra basverksamheter. Med detta menas bra barnomsorg och skolbarnomsorg och goda kontakter mellan hem och skola.
- Det vardagliga stödet hämtas helst från den andre föräldern. Detta är ibland svårare för ensamstående föräldrar, vilka eventuellt skulle kunna behöva andra former av stöd.
- Om Valdemarsviks kommun skulle börja erbjuda nya former av stöd som t.ex föreläsningar kring relevanta ämnen ser för-

äldrarna helst att detta sker under kvällstid. Här rekommenderar vi att kommunen i så fall även erbjuder barnpassning, framförallt för ensamstående föräldrars skull.

- Trots att många föräldrar i dagsläget inte använder Internet som hjälp i sitt föräldraskap anser en stor andel föräldrar anser att mer föräldrastöd skulle kunna erbjudas via en hemsida. Dock inte i form av en webbaserad kurs.
- Behövs reell rådgivning önskar flera att få individuell sådan än gruppbaserad.

Familjecentral – en plats för möten

Marie Gustavsson

Familjecentraler finns idag i de flesta kommuner i Sverige. En familjecentral är enligt den vanligaste definitionen ett samarbete mellan öppen förskola, barnvårdscentral (BVC), mödrahälsovård och socialtjänsten, oftast samlokaliserat. I denna studie har tre familjecentraler ingått. Dessa skiljer sig åt på flera sätt samtidigt som det finns en gemensam grund och gemensam syn på vad som är en familjecentralens viktigaste uppgifter: att skapa mötesplatser, kontaktnät och att stötta föräldrar i sitt föräldraskap.

Syftet med studien är att öka förståelsen av familjecentraler som mötesplats och vilken betydelse framför allt den öppna verksamheten har för föräldrar och personal. Perspektivet är framför allt personalens, med ett särskilt fokus på de som verkar i den öppna verksamheten, huvudsakligen förskolelärare. Men även socialsekreterare, BVC-personal och föräldrar är intervjuade i studien. Totalt har 15 personal och 14 föräldrar deltagit i intervjuer.

Navet i de studerade familjecentralerna är den öppna verksamheten. I samtal med föräldrar blir detta uppenbart och den öppna verksamheten blir i deras ögon ofta synonym med familjecentralen. Gemensamt för samtalen med personalen som arbetar inom den öppna verksamheten är en tilltro till den egna verksamheten och stolthet över vad som erbjuds föräldrarna. Det som familjecentralen erbjuder är något "gott" och personalen upplever att föräldrarna uppskattar familjecentralen och dess öppna verksamhet. Vad som erbjuds är framför allt en *mötesplats*. Det arbete personalen inom den öppna verksamheten utför handlar till stor del om att stötta och stimulera möten och kan ses som nätverkskapande. Vissa föräldrar behöver

mer stöd än andra och en av familjecentralens uppgifter handlar om att identifiera dessa.

Sammanfattningsvis:

- I studien ingår två mer etablerade familjecentraler och en nyare familjecentralstliknande verksamhet där svenska kyrkan ersatt den öppna förskolan. Det gemensamma uppdraget för såväl öppen förskola som kyrkans öppna verksamhet är att skapa möten mellan föräldrar. Skillnader finns dock mellan den personal som verkar inom kyrkan respektive öppen förskola när det gäller yrkesroll och utbildning. Verksamheter som på ytan förefaller vara tämligen lika kan därför trots allt fylla lite olika funktion. När samarbeten i form av familjecentraler ska diskuteras på ledningsnivå inom kommun och landsting bör det finnas medvetenhet om dessa skillnader.
- Det är viktigt att värna om balansen mellan det generella föräldrastödet och det som riktas till föräldrar som anses behöva extra stöd.
- Generella manualbaserade familjeprogram kan vara bra stöd till föräldrar, men bör inte utesluta andra initiativ som bygger på lokala behov som personal fångat upp från föräldrar.
- Ett angeläget utvecklingsområde handlar om att röra sig i en riktning från en "kvinnogemenskapen" till att skapa en mötesplats som på allvar är till för *föräldrar* oavsett kön och familjetyp.

Stödjande sociala nätverk och livet som ny förälder

Tobias Samuelsson

Forskning pekar på att övergången till föräldraskap ofta skapar stress hos de nyblivna föräldrarna. Denna stress kan ha negativa effekter på såväl föräldrarnas egen hälsa som på barnets välmående. Forskning pekar också på att olika former av sociala nätverk kan fungerande stödjande och minska denna stress genom att erbjuda emotionellt, informativt och instrumentellt stöd, i form av till exempel ekonomiska bidrag, hjälp med barnomsorg och hushållsarbete. Det är på grund av olika samhällsförändringar inte självklart att alla föräldrar i dagens samhälle har tillgång till stödjande nätverk i form av familj, släkt eller vänner. Många föräldrar deltar dock i olika babyaktiviteter och i studien undersöks om och hur föräldrar med små barn upplever

att dessa aktiviteter erbjuder dem stöd. I studien intervjuas tjugo föräldrar och det framkommer att majoriteten av dessa deltar återkommande i flera babyaktiviteter och då särskilt i öppna förskolan och aktiviteter som arrangeras av olika religiösa samfund. I rapporten visas att babyaktiviteter erbjuder föräldrarna en möjlighet att bryta den isolering de upplever att de hamnar i när de får barn samt ger dem en chans att möta nya vänner. Babyaktiviteter ger dem möjlighet att utbyta erfarenheter och information samt normaliserar deras känslor inför föräldraskapet och deras egna upplevelser. Babyaktiviteter ger dessutom föräldrarna välbehövad avlastning då de får hjälp att aktivera sina barn under en del av dagen. I studien pekas dock på att inte alla föräldrar upplever att babyaktiviteter har en stödjande funktion för dem. Slutsatsen blir trots detta att dessa aktiviteter ofta fyller en viktig funktion för föräldrar med små barn och erbjuder ett värdefullt stöd i deras föräldraskap.

Sammanfattningsvis:

- Uppmärksamma vikten av offentliga satsningar på aktiviteter som erbjuder väl spridda och icke stigmatiserande mötesplatser för föräldrar med små barn.
- Arbeta för ett brett utbud av olika sorters föräldrastödjande verksamheter, riktade och generella, för att öka chansen att tillfredsställa de olika behov olika föräldrar kan ha.
- Öka samarbetet mellan offentliga aktörer och olika frivilliga och privata aktörer ytterligare för att bättre möjliggöra tillgången och öka utbudet på babyaktiviteter för alla föräldrar med små barn oavsett var de bor.
- Arbeta för ett flexibelt och lokalt förankrat föräldrastöd med ökad precision för att tillgodose olika former av emotionellt, instrumentellt och socialt stöd.

Avslutning och slutsatser

I Sverige finns väl utbyggda system som gynnar och stödjer föräldrar. Föräldrar får ekonomiskt stöd och erbjuds information och samtal med professionella. Exempel på detta är: föräldraförsäkring, barnbidrag, tillgänglig och subventionerad barnomsorg, rätt att arbeta deltid under småbarnsåren, familjerådgivning och avgiftsfria samarbetsamtal hos socialtjänsten vid separation eller skilsmässa. Skolan ska enligt skollagen samarbeta med och stödja hemmen. Kommuner och enskilda skolstyrelser är ålagda att erbjuda en trygg miljö som gagnar barnets utveckling och lärande, i förskola, skolbarnomsorg och skola. Mödrahälsovården och barnhälsovården erbjuder samtliga föräldrar och barn stöd i form av hälsokontroller, samtal och utbildningar (inklusive stöd av psykolog/läkare/logoped vid behov).

Samtidigt visar nationell statistik att många barn och föräldrar lever i ekonomiskt utsatta situationer, särskilt familjer med ensamstående föräldrar (mödrar), familjer med endast en förvärvsarbetande förälder och familjer där båda föräldrarna är arbetslösa eller har lågbetalda arbeten (SCB 2008). Studier visar att barn i socioekonomiskt utsatta hushåll i högra grad än andra barn riskerar att ha dåliga relationer till sina föräldrar, till vänner och till skolpersonal, och att misslyckas i skolan, samt att barn som bor i områden med hög andel barn med utländsk bakgrund presterar sämre i skolan än andra barn (SCB 2007; Olsson 2009). I Sverige har betydelsen av barnets familjebakgrund för barnets framgångar i skolan ökat de senaste tio åren. Det betyder att barn till föräldrar med låg ekonomisk standard och kort utbildning klarar sig sämre i skolan i dag jämfört med för 10-15 år sedan (Skolverket 2009, 2010). Detta är bekymmersamt, eftersom utbildning har kommit att bli allt viktigare för möjligheterna att som vuxen få arbete och ett liv som ekonomiskt oberoende (se t ex Brannen m fl. 2002).

I slutet av 2008 publicerades den statliga föräldrastödsutredningen *Föräldrastöd – en vinst för alla: nationell strategi för samhällets stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap* (SOU: 131). Utredningen uppmantrar kommunerna att utveckla och förstärka det förebyggande föräldrastödet, tillsammans med andra aktörer som landsting, ideella organisationer och näringsliv. Det föräldrastöd som erbjuds ska enligt den nationella utredningen leda till att föräldrar får fördjupade kunskaper om barns behov och rättigheter, kontakt och gemenskap med andra föräldrar, och att de känner sig stärkta och trygga i sin föräldraroll. Ett uttalat mål är att sprida information om barns utveckling, behov, och rättigheter (se t ex s. 45-46). Samtidigt

sägs att stödet ska "ges utifrån föräldrars önskemål och behov" (s. 24) och att insatserna ska utgå från föräldrarnas "egen kompetens och kraft". Föräldrarna "är experter på sina barn och det är i första hand föräldrars och barns behov som ska styra innehållet i det stöd samhället organiserar" (s. 45). Materiellt/ekonomiskt stöd och fysisk avlastning lyfts sällan fram i den samtida debatten och diskuteras inte i föräldrastödsutredningen. Det är istället stöd i form av utbildning och kunskap som betonas (se Gleichmann 2004; Modig 2010).

Studier om föräldrars önskemål om stöd visar att det som efterfrågas mest är erfarenhetsutbyte med andra föräldrar och möjligheter att påverka stödets former och innehåll. Föräldrar efterfrågar också större möjligheter att prata enskilt med professionella, till exempel hos barnhälsovården och genom fler besök på mödravårdscentralen. Annat som nämns är, bland annat, möjligheter till avlastning, till exempel genom ett förstärkt socialt nätverk, samt stöd genom förskolan och telefonrådgivning. Föräldrar med barn i skolåldern och tonåringar tycks ha lika stort behov av stöd som föräldrar till mindre barn, och även dessa lyfter fram erfarenhetsbyte med andra föräldrar som det viktigaste stödet (Gustafsson och Kihlbom 2010; Hallberg 2006; Sarkadi 2009).

Forskningsstudierna som har genomförts inom projektet *Samverkande föräldrastöd – nätverk för forskning och utveckling*, utformades för att inkludera föräldrar med barn i olika åldrar, föräldrar med olika socioekonomiska förutsättningar och geografisk hemvist samt olika former av förebyggande och hälsofrämjande stöd. Tre olika manual/textbaserade program har studerats: ÖPP/Effekt, som riktar sig till föräldrar med barn i tonåren och där ungdomarnas föreställningar om programmet och alkoholvanor stått i fokus för studien; Lärande samspel som riktar sig till pedagoger i skolan med syfte att förstärka relationen mellan barn och pedagog och mellan pedagog och föräldrar för att gagna barnets välmående och lärande; och Våga vara, ett material riktat både till pedagoger och föräldrar men vars tillämpning i en föräldragrupp med mammor har varit vårt fokus. En enkätstudie har genomförts, där frågor om föräldrars önskemål om stöd skickades till samtliga föräldrar med barn under 18 år i en mindre glesbygdskommun. En intervjustudie har gjorts med personal från tre Familjecentraler i två olika kommuner, där frågor om Familjecentralen som ett fungerande förebyggande stöd diskuteras. Slutligen har en intervjustudie genomförts där föräldralediga föräldrar med små barn tillfrågats om deras upplevelser av aktiviteter i olika former och av olika aktörer.

Tillsammans visar våra studier att:

1. Lokala kartläggningar och anpassning av stöd är av stor betydelse.
  - a. I utvecklingen och utformandet av stödjande insatser är det väsentligt att ta hänsyn till föräldrars behov och önskemål samt professionellas erfarenheter av dessa.
  - b. Det är också av stor vikt att ta hänsyn till de lokala förutsättningarna för att utforma stöd, i form av ekonomiska och personella resurser (i kommun och omgivande samhälle) och andra aspekter som kan påverka stödet, som demografisk situation (t ex antal föräldrar med barn i viss ålder, föräldrarnas socioekonomiska status, och boendeformer), glesbygd/tätort, och arbetsmarknadens struktur i den aktuella kommunen/regionen (t ex andel arbetslösa, skift/nattarbete, stor andel pendling, etc.).
  - c. Behovet av lokal anpassning gäller även manual- och textbaserade utbildningsprogram. Studierna visar att även dessa med stor fördel inbegriper en flexibilitet i handledningen som inkluderas, det vill säga, att det finns en öppenhet för en anpassning av både teoretiskt och praktiskt tillämpligt innehåll, i relation till den aktuella gruppen och de särskilda individer som går programmet.
2. Vidare pekar våra studier på vikten av att ett brett och varierat utbud av föräldrastödjande insatser finns att tillgå, samt att information om detta finns tillgänglig.
  - a. Det befintliga välfärdssystemets institutioner – som t ex förskola, skola, barnomsorg, barnhälsovård, mödrahälsovård, primärvård och socialtjänst – är centrala verksamheter för förebyggande föräldrastödsinsatser. Arbetet som bedrivs inom dessa verksamheter får inte glömmas bort; en hög kvalitet på det som dessa erbjuder lägger en mycket god grund för ett gott föräldrastöd. I det ständiga prioriteringsarbetet som kommuner och landsting gör (budget, resurser, etc., se t ex Carlsson 2010) bör detta beaktas.
  - b. Samtidigt är det av stor betydelse i det politiska budget- och prioriteringsarbetet att ta hänsyn till de lagstadgade och reglerade uppdrag som respektive verksamhet har

att förhålla sig till. Finns det utrymme och ges det utrymme för t ex skola och socialtjänst att arbeta med och/eller att utveckla arbetet med förebyggande föräldrastöd? Vilka sorters insatser och vilken sorts utvecklingsarbete kan omfattas av dessa inom ramen för ordinarie resurser och hur påverkar detta olika professionella "uppdrag"? (Se t ex Featherstone & Manby 2006, Sandin 2011).

3. Det är viktigt att den lokala politiken kring föräldrastöd samordnas med utgångspunkt från ett helhetstänkande kring det lokala välfärdssystemet innebär för barn, föräldrar och professionella. Med detta följer också frågan hur det generella, universella föräldrastödet ska prioriteras i relation till det riktade stödet för grupper med särskilda behov.
  - a. Det finns en risk att nysatsningar på generella insatser tar resurser från de grupper av barn och föräldrar som är i mest behov av stöd (Moran & Ghate 2005; Smith 1997). Generella insatser kan verka som stöd för utsatta grupper, men det är då av stor vikt att insatserna har utformats med beaktande av dessa utsatta gruppers behov och erfarenheter, annars riskerar dessa grupper att välja bort det generella stödet (Attree 2005).
4. Det finns vissa etiska dilemman med föräldrastöd överlag som tidigare forskning uppmärksammar, och som även vi vill peka på.
  - a. Utbildningar/program riskerar att bortse från individuella skillnader hos föräldrar och deras behov samt skillnader som finns i relationen mellan föräldrar och barn.
  - b. De riskerar också att bortse från strukturella faktorer som påverkar familjer och vilket kan begränsa deras möjligheter att tillägna sig kunskaper och strategier som en utbildning föreslår.
  - c. Ytterligare en risk är att föräldrar skuldbeläggs och att fokus blir på föräldrars brister snarare än på den specifika föräldrarnas förutsättningar att åstadkomma (eller icke åstadkomma) en viss typ av förändring (Moran & Ghate 2005; Smith 1997).

Titeln på föräldrastödsutredningen från 2008 (SOU 2008:131) lyder: *Föräldrastöd – en vinst för alla*. Men går det självklart att säga så?

Stöd till föräldrar kan i vissa sammanhang gynna föräldrarnas ambitioner och behov men vara negativt för barnet, eller tvärt om. Vi bör således vara försiktiga med att betrakta familjen som utgångspunkten och minsta betydande enhet för insatser. Snarare bör vi se en familj som bestående av individer med olika, ibland motstridiga behov (Warin 2007; se också Parker 1995/2005).

Referenser

- Attree, Pamela (2005) Parenting support in the context of poverty: a meta-synthesis of the qualitative evidence. *Health and Social Care in the Community*, vol. 13(4): 330-337.
- Brannen, Julia; Lewis, Susan; Nilsen, Ann & Smithson, Janet (red.) (2002) *Young Europeans, work and family – futures in transition*. London: Routledge.
- Carlsson, Per (2010) Priority setting in health care: Swedish efforts and experiences. *Scandinavian Journal of Public Health*, 38: 561-564.
- Featherstone, Brid & Manby, Martin (2006) Working with families: messages for policy and practice from an evaluation of a school-based project. *Children & Society*, vol. 20: 30-39.
- Gleichmann, Lee (2004) Föräldraskap mellan styrning och samhällsomvandling: en studie av syn på föräldrar och relation mellan familj och samhälle under perioden 1957-1997. Göteborg: HLS förlag.
- Gustafsson, Inga & Kihlbom, Magnus (2010) *Ta föräldrar på allvar: Om föräldraskap och föräldrastöd*. Stockholm: Svenska föreningen för psykisk hälsa.
- Hallberg, Ann-Christine (2006) *Parental support in a changing society*. Lund: Lund University.
- Modig, Cecilia (2010) Föräldraskapets villkor. I Gustafsson, Inga & Kihlbom, Magnus (red), *Ta föräldrar på allvar: Om föräldraskap och föräldrastöd*. Stockholm: Svenska föreningen för psykisk hälsa.
- Moran, Patricia & Gathe, Deborah (2005) The effectiveness of parenting support. *Children & Society*, Vol. 19: 329-336.
- Olsson, Elin (2009) The role of relations: do disadvantaged adolescents benefit more from high-quality social relations? *Acta Sociologica*, 52(3): 263-286.
- Parker, Rosalind (1995/2005) Torn in two: The experience of maternal ambivalence, London: Virago.
- Sandin, Bengt (2011) Föräldraskap – ett konstant samhällsproblem. *Locus*, 2/11: 58-76.

- Sarkadi, Anna (2009) *Föräldrastöd i Sverige idag – vad, när hur?* Rapport till Statens Folkhälsoinstitut. Uppsala.
- SCB (2008) *Barn och deras familjer*. Stockholm: SCB.
- SCB (2007) *Barn, boendesegregation och skolresultat. Demografiska rapporter 2007:2*. Stockholm: SCB.
- Skolverket (2010) *Rustad att möta framtiden?* Rapport 352. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (2009) *What influences educational achievement in Swedish schools?* Stockholm: Skolverket.
- Smith, S. Roger (1997) *Parent education: empowerment or control?* *Children & Society*, vol. 11: 108-116.
- SOU (2008: 131) *Föräldrastöd – en vinst för alla: nationell strategi för samhällets stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap*. Stockholm.
- Warin, Jo (2007) *Joined-up services for young children and their families: papering over the cracks or re-constructing the foundations?* *Children & Society*, vol. 21: 87-97.

Summary

Cooperative parental support – network for research and development

Sweden has a well-developed system that favors and supports parents. Parents receive economic support, and parents are offered information and consultations with professionals. Examples of this are parental leave insurance, child support, available and subventioned child care, the right to work part-time during the years the children are small, advice for families, and consultations with social services on cooperation in the case of separation or divorce. According to school law, the school is supposed to cooperate with and support the home. The municipal and private school boards are required to offer a secure environment that promotes the child's development and learning in pre-school, in the care offered to school children and in school. The system of maternal care and of health care for children offers all parents and children support in the form of health check-ups, consultations and instruction (including support from a psychologist/physician/speech therapist when needed).

At the same time national statistics show that many parents and children live in economically vulnerable situations, especially families with single parents (mothers), families with only one parent who is working and families where both parents are unemployed or have poorly paid work (SCB 2008). Studies show that children in economically vulnerable households to a greater extent than other children risk having poor relationships with their parents, friends and school personnel. They also run the risk of failing in school (SCB 2007; Olsson 2009). In Sweden the significance of the child's family background for the child's success in school has increased during the last ten years. This means that the children of parents with a low economic standard and short education do not perform as well in school as they did 10-15 years ago (Skolverket 2009, 2010). This is a cause for concern because education has become increasingly important for job opportunities as an adult and for a life of economic independence (see, e.g., Brannen, et al. 2002).

In the end of 2008 the results of a governmental investigation were published, *Föräldrastöd – en vinst för alla: nationell strategi för samhällets stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap* [Parental support – profits for everyone: a national strategy for society's support and assistance to parents in their parenthood] (SOU 2008: 131). The study encourages municipalities to develop and strengthen the prev-

entive support for parents, together with other actors such as the county government, voluntary organizations and commercial businesses. According to the national report, the parental support that is offered shall lead to a deeper understanding of the needs and rights of children by the parents, to better contact and an improved feeling of solidarity with other parents and to making them feel strong and secure in their parental role. One goal that is expressed is to spread information about children's development, needs and rights. (See, e.g., pp. 45-46.) At the same time it is stated that support should "be given based upon the parents' wishes and needs" (p. 24) and that the contributions should be derived from the parents' "own competence and strengths." The parents are "experts on their own children, and it is in the first place the parents and the children's needs that should determine the contents in the support that society organizes." (p. 45) Material/economic support and physical relief are seldom brought to the fore in the contemporary debate; nor is it discussed in the governmental study on parental support. Instead support in the guise of education and knowledge are what is emphasized (Gleichmann 2004; Modig 2010).

Studies of the parents' wishes concerning support show that it is an exchange of experiences with other parents and the possibility of influencing the forms and content of support that are most often sought. The parents would also like to have greater opportunities to confer privately with professionals, particularly within child health care and by means of more visits to the maternal health care center. Something else that is mentioned is the possibility for relief, for example, by means of a strengthened social network together with support in the form of pre-school activities and readily available telephone advice. Parents with school-age children and teenagers seem to have as great a need of support as do the parents of smaller children, and they also stress the exchange of experiences with other parents as the most important form of support (Gustafsson and Kihlbom 2010; Hellberg 2006; Sarkadi 2009).

Research has been conducted within the project *Samverkande föräldrastöd – nätverk för forskning och utveckling* [Cooperative parental support – network for research and development], which was created to include parents of children of different ages, parents with differing socio-economic circumstances and varied geographical distribution, as well as various forms of preventive and health-promoting support. Three different manual/text based programs were studied: ÖPP/-Effekt, which is intended for parents of teen-aged children, where the youths' attitudes towards the program and habits related to alcohol

form the focus of the study; *Lärande samspel* [Cooperative learning] which is directed towards educators in the schools with the aim of strengthening the relationship between children and educators, as well as educators and the parents for the benefit of the well-being and education of the child; and *Våga vara* [Dare to be], material that is intended both for educators and parents, but whose application in a parental group with mothers has been our focus. A study using questionnaires has been completed within which questions concerning the parents' wishes for support were sent to all parents with children under the age of 18 in a small rural municipality. An interview study has been carried out with the personnel from three family centers in two municipalities, where questions were discussed concerning whether the Family Center functioned as preventive support. Finally an interview study has been conducted in which parents who have small children and are on parental leave were asked about their experiences with different kinds of activities and with different actors.

Together our studies show that

1. Local surveys and adaptations of support are of great significance.
  - a. In the development and formation of elements of support it is essential to take into consideration the needs and wishes of the parents as well as the experiences of professionals.
  - b. It is also of great importance to consider the local prerequisites for developing support in terms of economic and personnel resources (in the municipality and the surrounding area) and other aspects that can influence support, such as the demographic situation (e.g., the number of parents with children of a certain age, the socio-economic status of the parents and forms of housing), countryside/ village, and the current employment structure in the municipality/region (e.g., percentage unemployed, shift/night work, a large percentage of commuters, etc.).
  - c. The need for local adaptation was also true of the manual and text-based educational programs. The studies also show that it is advantageous for these programs to be flexible, that is, that openness exists for the adaptation of the content of both the theoretical and practical applications in relation to the groups studied and to the special individuals who take part in the programs.

2. Our studies also point out the importance of the availability of a broad and varied choice of forms of parental support, together with information on what is offered.
  - a. The existing institutions of the welfare system – for example, pre-school, school, child care, child health care, maternal health care, primary care and social services – are the central institutions for preventive measures regarding parental support. The work that is carried on in these institutions should not be forgotten; the high quality of that which is offered provides a very good foundation for good parental support. In the continual process of prioritization that municipalities and county governments must do (budget, resources, etc., see, e.g., Carlsson 2010), this should be taken into consideration.
  - b. At the same time it is of great significance that consideration is taken in the work of developing the budget and in the prioritizing process to the legal requirements by which each respective authority must abide. Within the legal limits is there room for and/or is room given to, for example, the school and social services to develop and work with the preventive parental support? What sort of contributions and what kinds of development can be embraced by these within the framework of existing resources, and how does this influence the various professional “assignments”? (See, e.g., Featherstone & Manby 2006; Sandin 2011.)
3. It is important that the local policy associated with parental support is coordinated, using as a departure point a comprehensive view of the implications of the local welfare system for children, parents and professionals. An integral part of this is the question of how the general, universal parental support should be prioritized in relation to the specific support for groups with special needs.
  - a. There is a risk that new efforts on the general level take resources from the groups of children and parents who are most in need of support (Moran & Ghate 2005; Smith 1997). General efforts may appear to provide support for vulnerable groups, but it is then of utmost importance that this has been designed with regard to the needs and experiences of the vulnerable groups; otherwise these groups may choose not to use the general support (Attree 2005).

4. There are certain ethical dilemmas with parental support in general that have been discussed by previous research, and that we would also like to point out here.
  - a. Education/ programs risk ignoring individual differences among parents and their needs, as well as the differences that exist in the relationships between parents and children.
  - b. They also risk ignoring the structural factors that influence families and which can limit their possibilities of acquiring knowledge and strategies that education may suggest.
  - c. An additional risk is that parents are blamed and that the focus lies on the parents' faults rather than on the specific parents' prerequisites for achieving (or not achieving) a certain type of change (Moran & Ghate 2005; Smith 1997).

The title of the 2008 official government report (SOU 2008: 131) is: *Föräldrastöd – en vinst för alla* [Parental support – profits for everyone]. But is it really possible to say that? In some contexts support for parents may favor the ambitions and needs of the parents but be unfavorable for the child, or just the opposite. Thus we should be careful about regarding the family as the point of departure and as the smallest significant unit where measures should be set in. Rather we should see the family as consisting of individuals with varying, and sometimes contradictory, needs (Warin 2007; see also, Parker 1995/2005).

Linköping University

Department of Thematic Studies – Child Studies

